

El vot femení i nosaltres

Escrit per Laura Freixas. Fotos: La Independent
dijous, 16 de desembre de 2010 12:28

Un llibre recupera la figura de la diputada espanyola Clara Campoamor

L'aparició recent del llibre *El vot femení i jo*, de Laura Freixas, i la propera estrena de la pel·lícula [La](#)

[dona oblidada](#)
[, de Laura Mañà](#)

, són dues mostres de reconeixement i recuperació de la política que va lluitar pel vot de la dona.

□

□

El vot femení i nosaltres

Escrit per Laura Freixas. Fotos: La Independent
dijous, 16 de desembre de 2010 12:28

El vot femení i jo, es titula l'autobiografia que **Clara Campoamor** va escriure el 1935. Un títol que ens situa davant l'acostumat dilema: quan veiem un comportament femení tradicional, hem de rebutjar-lo com una cosa imposada i que reforça la discriminació - o preguntar-nos pel que té positiu que té malgrat tot? En aquest cas, el comportament femení en qüestió és el mecanisme pel qual les dones, incloses - encara que en elles resulti paradoxal - les autobiogràfiques, esborren la seva individualitat, se subordinen, se sotmeten, es dilueixen en una altra persona o en una causa, brillen no amb llum pròpia, sinó reflectida.

Amb aquest títol, **Campoamor** sembla dir-nos que el vot femení es va aconseguir per si mateix, si de cas, amb una humil ajuda per part seva. La història, rotundament, afirma el contrari. Juntament amb **Hildegart, María Teresa León, Rosa Chacel, Victoria Kent, Maruja Mallo, Margarita Nelken, Mercè Rodoreda ...**, **Campoamor** va formar part d'una generació extraordinària, la del Lyceum Club, la de la República (vegeu *Les modernes de Madrid*, de **Shirley Mangini**, i més recentment *La conspiració de les lectores*, de **Mª Teresa Ruiz de Castro i José Antonio Marina**) i el vot femení va ser el projecte en el qual es va obstinar personalment i pel que va lluitar a primera línia fins a convertir-lo en realitat.

Però aquesta qüestió, implícita en el seu títol, del personal i el col·lectiu, em fa pensar en una reflexió que li vaig sentir fa uns dies a una amiga periodista. Situada molt alt en la jerarquia de la seva professió, en un equip directiu gairebé cent per cent masculí, em deia que li costava reivindicar la igualtat -assenyalar, per exemple, l'escassetat de dones en llocs de responsabilitat del mitjà en el qual treballa, i la necessitat d'una distribució més equilibrada del poder - "perquè quan dius això, sembla que ho estiguis demanant per a tu mateixa". Demanem per nosaltres mateixes, per al nostre benefici particular? Sí i no: demanem per totes, perquè el poder o l'èxit d'una altra és meu, en tant que demostra que una dona pot aconseguir, mentre que l'èxit i el poder exclusivament masculins reforcen la presumpció - que s'autocompleix, en

El vot femení i nosaltres

Escrit per Laura Freixas. Fotos: La Independent
dijous, 16 de desembre de 2010 12:28

un interminable cercle viciós - que només els homes estan capacitats per a això i ho mereixen. Però sobretot, demanem, no en nom propi (particular o general), sinó en el de la justícia. Demanem més poder per a les dones, no perquè nosaltres ho siguem - també som, per exemple, blanques, i no per això demanem millores en la situació dels blancs-, sinó perquè la situació actual és injusta i cal corregir-la.

Pensem en **Clara Campoamor**. Ella, personalment, què guanyaria amb el vot femení? Res. La llei vigent no permetia a les dones ser electores, però sí triades, i ella ja ho havia estat: era diputada pel Partit Radical. La seva defensa del sufragi universal li va donar fama, però li va portar també molts mals de cap. Aplicant una estratègia que segueix aplicant en els nostres dies, el patriarcat va posar a l'aparador, per defensar els seus interessos contra els embats del feminisme, a ... una dona, i **Clara Campoamor** va passar el mal tràngol d'haver de lluitar, per aconseguir un triomf femení i d'esquerra, amb una contrincant femenina i d'esquerra, una de les poques diputades - juntament amb ella - que hi havia a la càmera: **Victòria**

a Kent

(del Partit Radical Socialista). (Per què hi ha hagut i continua havent dones que es presten a fer aquests papers, que porten una vida "masculina" en termes convencionals-amb llibertat, amb treball, amb ambició, amb èxits ... - mentre pretenen negar a les altres, i fins i tot fan d'aquesta negativa un dels pilars del seu discurs públic - de

Pilar Primo de Rivera

a

Sarah Palin

, passant, ai, per dones d'esquerres com en aquest cas

Victoria Kent

o com

Clara Zetkin

-, és una cosa que explica magistralment

Susan Faludi

a

Reacció

: a saber, perquè un discurs conservador, misògin fins i tot, és la manera més còmoda per a una dona de fer-se perdonar la seva anticonvencionalitat per l'establishment masculí.

El vot femení i nosaltres

Escrit per Laura Freixas. Fotos: La Independent
dijous, 16 de desembre de 2010 12:28

Amb el seu discurs, desactiva el perill que suposa el seu exemple. No és una cosa que es doni només entre polítiques: també serveix per explicar aquesta paradoxa que tant ha intrigat a les historiadores de la literatura escrita per dones: per què les primeres novel·listes, al segle XVIII i XIX, promouien en les seves ficcions un model de dona - dolç, submissa, l' "àngel de la llar", renunciant de vegades explícitament a una carrera artística - que la seva pròpia vida d'intel·lectuals independents i ambicioses, desmentia de la forma més flagrant. Vegeu el cas de **Fernán Caballero**, que analitza **Susan Kirkpatrick** al seu assaig *Les romàntiques*, o, més a prop de nosaltres, el de

Carmen Laforet

: les seves pròpies dificultats davant l'escriptura - analitzades per

Anna Caballé

en la seva recent biografia de

Laforet

,
Una dona en fugida

- s'entenen millor a la llum del seu relat

"*La trucada*"

, inclòs a

Set noveles curtes

.)

El vot femení i nosaltres

Escrit per Laura Freixas. Fotos: La Independent
dijous, 16 de desembre de 2010 12:28

Com dóna a entendre el títol del seu llibre i com demostra la seva biografia (la militància política li va portar més disgustos que una altra cosa: va passar trenta anys de la seva existència a l'exili, guanyant-se pobrament la vida com a traductora), **Clara Campoamor** va dedicar la seva vida, en gran part, a una causa, per la qual va ser capaç de sacrificar-se, perquè la creia justa. Com a totes les feministes que ens han precedit - des d'

Olympia de Gouges

fins

Lidia Falcón

, recentment homenatjada a Madrid amb motiu dels seus 75 anys -, les dones d'avui els devem gratitud: gràcies a elles vivim avui amb una llibertat que poques han conegut al llarg de la història, i que no totes gaudeixen a l'ample de la geografia mundial. Però no només això. Com elles van lluitar, més per a les seves filles i nétes - nosaltres - que per si mateixes, nosaltres tenim el deure de seguir lluitant per aquelles que vindran després. La qüestió és: com? Les nostres avantpassades van tenir moltes més dificultats que nosaltres, però alguna cosa els envegem: la claredat dels seus objectius. Des de la citada

Olympia de Gouges

o

Mary Wollstonecraft

fins les

Pankhurst

o

Clara Campoamor

, sabien perfectament el que volien: la igualtat política, jurídica i educativa entre els sexes.

Avui això està fet, almenys a Occident: tenim el dret al vot, una constitució que ens garanteix que el sexe no és motiu de discriminació, i no només tantes sinó fins i tot, des de fa uns anys, més llicenciades universitàries que llicenciats. Tenim igualtat formal, però comprovem amb sorpresa que no s'ha traduït en igualtat real, com ho demostren les xifres, tant si es tracta de violència de gènere, de dones en els governs o en els consells d'administració, de les hores dedicades per unes i per altres al treball domèstic, o del desnivell salarial. I encara que ens agradaria creure que és qüestió de temps, sabem que no és així: no és el temps per si mateix, sinó les persones, el que fa la història. A la nostra generació correspon fer el pas següent. La qüestió és saber com, on donar-lo, saber què és el que ha fallat, què falta. La resposta, al meu parer, es troba en la cultura. Però aquesta ja és una altra història.